

OSLO
14. juni
1941

Folk i Norge merker stadig sterkere at vi er et land under tysk okkupasjon. Det begynner å bli mangel på mat, prisene stiger og arbeidslønningene følger ikke med. Men værre er det at folk også blir jaget fra hus og hjem. Flere områder langs kysten er blitt rømmet eller skal rømmes av civilbefolkningen etter tysk ordre. Det er således tilfelle med en av byene på Hvaler, et område ved Vestfjorden nær Tønsberg bl. a. med Melsonvik. Det gjelder videre Stavern, Uivik i Hardanger og et område på Ørlandet i Trondheimsfjorden. Alle de nordmenn som bor i disse områdene må forlate sine hjem og sin jord. Bøndene har aller nådigst fått ta med seg buskapen og enkelte andre eiendeler. Et øyenvitne til rømningen av Ørlandet forteller at det var det mest tragiske han hadde sett da bøndene kom kjørende langs landeveien med sine dyr uten å vite hvor de skulle ta veien. På Ørlandet er det store dyrkede jordarealer som blir tatt fra bøndene og lagt ut til militære formål. Tyskerne har hatt det så travelt med å gjennomføre sine planer at de endog har brent en del hus som stod ivelen for dem.

I byene fortsetter tyskerne med å kaste folk ut av leilighetene for å skaffe plass til sine egne. Det er således tilfelle i Trondheim, der flere hundre familier i de bydeler som ligger nær havna er tvunget til å flytte ut, fordi der skal anlegges marinehavn.

I Oslo tas det etter ordre av tyskerne nå opp en oversikt over alle de boligbygg som er reist etter 1935. I disse dager er det forlangt at 300 hybelleiligheter skal rømmes. Tyskerne tar stadig flere moderne boligblokker i bruk, og det har hendt at leieboerne bare har fått et par dager på seg til å flytte ut, i en del tilfeller har de også måttet gå fra leiligheten uten å få ta med seg annet enn sine gangklær. Folk lever i stadig redsel for å skulle miste sine hjem.

Forbitrelsen mot tyskerne og mot NS. som er deres lakeier i alle ting, vokser merkbart fra uke til uke. En har et bestemt inntrykk av at folk ikke lenger lar seg rokke i det standpunkt de har til det som skjer her hjemme i Norge og ute i verden. Det er et ganske merkelig trekk i situasjonen at til tross for at terroren og forfølgelsene skjerpes og til tross for at angiveriet florerer, er folk i almindelighet blitt mere uredde og frie når det gjelder å si fra om sine meninger. Det er virkelig skapt en nasjonal front og den vil holde gjennom alle stormer og alle vanskeligheter for den enkelte.

Halvard M. Lange som nå har sittet fengslet på Møllergt. 19 i 9 mndr. og 9 dager er nå løsladt.

Redaktør Trond Hegna, som skrev den uredde artikkel i "1ste Mai": "Ingen nordmann til salg!" som svar på Terbovens septembertale, er også sluppet ut av fengslet.

Det tyske sikkerhetspoliti har besatt og forbudt den gamle arverdige institusjon - Det Norske Selskap -. Gestapofolkene foretok samtidig en grundig husundersøkelse hos selskapets sekretar, J. P. Bull - sekretæren ved Nationaltheatret. Rassen ble ledet av en mann som heter Schüttauf. Han har i mange år spilt i Filharmonisk selskap. Da tyskerne ifjor rykket inn i Norge, meldte han seg ilikhet med mange andre herværende tysker til tjeneste og han har siden gjort tjeneste i Gestapo.

Det tyske politi gjør for tiden razzia blandt piker som av tyske soldater er påført venerisk sykdom, og som så påstås å ha smittet tyske soldater igjen. I en del tilfeller forholder det seg desværre slik, men i en rekke tilfeller har tyske soldater - for å hevne seg på norske piker - anmeldt dem til det tyske politi som smittekilde. Denne razzian har sin grunn i at kjønnsykdomme nå florerer sterkere enn noen gang blandt de tyske soldater. Desværre er det ikke så få norske piker som er smittet.

- - - - -

Når det gjelder idretten har nazistene valgt å ture fram på den linjen de slo inn på ved kst. Stangs forordning. Nå "tar de over" den ene betydelige idrettsforening etter den andre i Oslo og utover landet. Denne overtagelsen består rett og slett i at de beslaglegger foreningene og alt de eier og fins det så sant en nazist eller to i de store medlemsstokkene blir de satt til å være "styre".

Idrettsmennene lar seg imidlertid ikke knekke ved terror eller knep. Idrettsfronten holder. I den siste tida er utmeldelsene strømmet inn til de hovedstads-idrettslag som naziene har kapret. Hovedpostkontoret har enkelte dager hatt bugnende hauger med brever til de idrettslag som er tatt. En av dem - sportsklubben "LYN" - som hadde ikke fullt 800 medlemmer har hittil fått 764 utmeldelser!

Idrettsmennene holder sin del av fronten. Vi skal holde vår - i kampen for

FRIHET FOR LAND OG FOLK

tyskerne går forøvrig stadig fram i anseelse av at så mange gutter tar seg vestover. I Alesund og Sunnmøre er således arrestert 50 fedre og andre pårørende av ungdom som er reist sin vei.

O S L O
28. juni
1941.

Med det tyske angrep på Sovjetsamveldet er krigen kommet inn i en ny fase. De ferreste hadde tenkt seg en slik utvikling dengang da paktene mellom Tyskland og Russland ble avsluttet, men det viser seg at maktene etterhvert grupperer seg omtrønt som under den forrige verdenskrig. Tyskland må nå kjempe på to fronter slik som det gjorde forrige gang og dermed er nazismens nederlag enda mere sikkert. Når Hitler har valgt denne desperate utvei, skyller det vel flere omstendigheter. For det første er hans fremstøt mot vest blitt demmet opp, og allerede i sin riksdagstale i mai forbedte Hitler det tyske folk på at krigen ville komme til å vare inn i 1942. I det opprop til det tyske folk som han sendte ut samtidig med at overfallet på Russland ble satt igang, hadde han en oppsiktsvekkende avsnitt om at da russerne høsten 1940 begynte å sende tropper til sin vestgrense, kunne Tyskland ikke lenger la sine østlige provinser ligge ubeskyttet og troppekonsentrasjonene mot øst førte med seg at det avgjørende slag ikke kunne bli slått i vest. Dette er den første innrømmelse av at den tyske væpnmakt har vært itilstrekkelig når det gjaldt om å beseire Storbritania. Det viser at Hitler har måttet forlate lynkrigsteorien mot Storbritania og forberede seg på en langvarig krig. For å kunne gjennomføre den, må han sikre seg de råstoffer som Russland har av korn og olje og dessuten også herredømmet over den russiske industri.

En kan vel si at Hitlers overfall på Russland er et resultat av den bitre nød, men han forskjønner felttoget ved å proklamere det som et felttog mot kommunismen og ved en slik parole håper han også å sa tvil og splittelse, særlig i det amerikanske folk. En kan gå ut fra at de samme argumenter vil komme til å tordne gjennom vår egen kringkasting og bli flittig brukt i vår tyskkontrollerte presse.

Det er ingen grunn til å tro at hverken nordmenn eller amerikanere eller andre folk vil la seg forvirre av denne agitasjon. Vi skjønner alle at det er nazismen som truer vår sivilisasjon med undergang.

Når det gjelder selve kampene mellom Tyskland og Russland må en være forberedt på at russerne nok må trekke seg langt tilbake for den tyske krigsmaskin, men dermed er ikke slaget avgjort. Vi kan bare tenke på at Napoleon hadde tapt slaget da han erobret Moskva, og selv om historien aldri gjentar seg, kan noe liknende komme til å skje denne gang. Selv om russernes militære styrke er den svakeste, så har den en mektig alliert i de umåtelige avstander i Russland.

Når en skal bedømme de militære resultater, må en alltid huske på at en seir ikke er vunnet, uten at angriperen har maktet å tilintetgjøre motstandernes hovedstyrker. Det er ikke nok at Tyskland vinner land, det må også tilintetgjøre de russiske armeer for å vinne en avgjørende seir.

Fylkesmann Trygve Utheim i Møre og Romsdal er avsatt. Naziernes begrunnelse for avsettelsen skal være den at han ikke har skjettet sitt embede tilfredsstillende. Han beskylles for å ha visst om at en masse un lom er dratt over til England uten å treffe forholdsregler for å sette en stopper for utvandringen.

Tyskerne går forøvrig stadig hårdhenit fram i anledning av at så mange gutter tar seg vestover. I Ålesund og Sunnmøre er således arrestert 50 fedre og andre pårørende av ungdom som er reist sin vei.

Redaktør Nils Hønsvald, Sarpsborg er løslatt fra fengslet. Tyskerne har nå også sluppet fri en del av de svolværingene som ble tatt i forbindelse med Svolve-episoden. Likeså flere av de gislene som ble tatt nordpå. Konsentrasjonsleiren i Hakadal er helt tømt for fanger. De er vistnok flyttet over til Grini i Bærum.

Den nye store fiskefiletfabrikken som tyskerne har bygd i Bodø skulle vært tatt i bruk ved pinsetider. To dager før pinse brennte imidlertid det svære anlegget - bare maskinene er anslått til å ha en verdi av 5 millioner kroner - ned til grunnen. Avisene har fått streng beskjed om ikke å omtale brannen. Tyskerne har utfollet veldig aktivitet for å få klarlagt de nærmere omstendigheter ved brannen, og det meldes fra Bodø at en rekke av arbeiderne er blitt anholdt og forhørt. Byen var i tiden etter brannen nærmest i en slags beleirings-tilstand.

Skuespillerstreiken går nå på sin 6. uke. De streikende har hele tiden vært under et voldsomt press. Dels er skuespillerne og deres ledere presset og truet direkte, dels har tyskerne og deres redskaper valgt å utøve presset via teaterlederne. Skuespillerne er strengt betydet at de ikke får holde møter. Heller ikke sjefene fikk lov til å holde møte med dem, enda deres begunnelse var at de ville "søke å finne en ordning".

Imidlertid har naziene nå definitivt forlangt at skuespillerne skal gjenoppta arbeidet, og de har tvunget Norsk skuespillerforbunds styre og Norsk Teaterleiderforening til å sende ut følgende meddelelse:

"Etter meddelelse fra Reichskommissariatet - en meddelelse som vi har fått i oppdrag å bringe videre - stiller den nåværende situasjon i den pågående teaterkonflikt seg slik: Hver enkelt skuespiller som er villig til å gjenoppta arbeidet må gi sitt teater meddelelse herom. Så snart dette er skjedd, vil alle som har gitt slik meddelelse, få anledning til å spille. Ingen kan i forbindelse med sin erklæring stille noen som helst betingelse for å gjenoppta arbeidet."

Sånn som situasjonen ligger an - under trykket først og fremst av hensynet til de arresterte kolleger - har de fleste skuespillerne - ialt ca. 150 meldt seg ved sine teatre. Det er imidlertid når dette skrives enda omkring 25 som ikke er gått tilbake.

Hvor m. altting er, skuespillerne fortjener all honor for den uredde aksjonen de begynte den 21. m. i. De har gjennom den ukelange streiken gitt tyskerne og quislingene et reelt svar. Scenekunstnerne våre har vist hvor de står. Om deres faste nasjonale holdning kan det ikke herske den ringeste tvil.

En norsk delegasjon har nettop vært i Tyskland og tallet blant seg to menn som var meget sterkt tyskorienterte før de drog. Men de fikk et ganske annet syn på tingene etter besøket. Særlig gjorde Berlin et dystert inntrykk på delegasjonen. Det var trafikk bare i hovedgatene, og omtrent bare kvinner og barn og oldinger var å se.

En norsk forretningsmann som nettop er kommet hjem fra Hamburg har med sine egne øyne lest plakater på husveggene, plakater som inneholdt følgende krav:

VI KREVER FRED. VI VIL HA VÅRE MENN OG SØNNER TILBAKE!
VI VIL IKKE IKKE STYPES FRA BERLIN.

Plakatene ble naturligvis raskt fjernet, men neste morgen sto de der igjen. Den samme ånd som hos disse Hamburgerkvinnene bør besjele oss. Vi vil heller ikke la oss styre fra Berlin. Derfor slåss vi av alle krefter for

FRIHET FOR LAND OG FOLK !